

HOC FACITE

BIULETYN

Komisji Episkopatu Polski
ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego

Nr I - 20 października 1994

INSTAURARE OMNIA IN CHRISTO

Ojciec Święty Jan Paweł II na Nadzwyczajnym Konsystorzu Kardynałów wobec Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 (w dniu 13 czerwca 1994 roku) przypomniał: "Centrum życia Kościoła stanowi nieodmiennie liturgia".

Do "źródła i szczytu" życia chrześcijańskiego i duszpasterstwa idzie się więc przez określone centrum. Ten "środek" jest sposobem: odnowić Kościół przez pogłębienie świadomości uczestnictwa w liturgii - "odnowić wszystko w Chrystusie" (św. Pius X) - znaczy kontynuować rozpoczęty przed dziesiątkami lat ruch odnowy liturgicznej.

Temu celowi służy Komisja Episkopatu Polski do spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego. Praktycznym narzędziem w realizacji tego zamiaru ma być Biuletyn HOC FACITE. Tytuł odwołuje się do samego serca Misterium Przenajświętszej Eucharystii sprawowanego przez Jezusa Chrystusa przy współdziałaniu ludu Bożego. Komisja Liturgiczna redagując Biuletyn pod takim właśnie tytułem, zamierza przygotowywać materiały inspirowane duchem przykazania z Wieczernika. "Jeżeli dziś można uznać, że reforma Liturgii, taka jakiej chciał Sobór Watykański II, została już zrealizowana - pisze Ojciec Święty Jan Paweł II w liście apostolskim wydanym na dwudziestopięciolecie *Sacrosanctum Concilium* - to zadaniem do wykonania pozostaje wciąż jeszcze duszpasterstwo liturgiczne, które pozwoli z bogactwa Liturgii obficie czerpać moc spływającą z Chrystusa na wszystkie członki Jego Ciała, którym jest Kościół".

Redagując to wspólne słowo Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski, prosimy o życzliwe przyjęcie i konkretną współpracę. Prosimy też o modlitwę i błogosławieństwo.

+ Wacław Świerzawski

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski
ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego

Sandomierz, w dniu św. Jana z Kęt, 20 października 1994

PUNKTY KONTAKTOWE - ADRESY

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego,

Redakcja Biuletynu HOC FACITE:

Bp Wacław Świerżawski, ul. Mariacka 7, 27-600 Sandomierz, tel. (0-15) 32 25 22

Sekretarz Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego:

O. Franciszek Małaczyński OSB, ul. Benedyktyńska 37/39, 30-375 Kraków-Tyniec,

tel. (0-12) 67 59 77

SPIS TREŚCI

1. SKŁAD KOMISJI Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego	3
2. INFORMACJE	5
a. Rzeczy dokonane	
b. Propozycje i zadania dla diecezjalnych komisji liturgicznych	
c. Kronika	
d. Odpowiedzi na pytania	
3. ANKIETA dla przewodniczących diecezjalnych komisji liturgicznych	7
4. ANEKS	9
a. Słowo w sprawie <i>Księgi błogosławieństw</i>	9
b. Projekt instrukcji dotyczącej fotografowania i filmowania podczas celebracji liturgii	13

KOMISJA EPISKOPATU POLSKI
DS. LITURGII I DUSZPASTERSTWA LITURGICZNEGO
(zatwierdzona przez Konferencję Episkopatu
w Łomży 18 czerwca 1994)

Przewodniczący:

1. Biskup Wacław ŚWIERZAWSKI	27-600 Sandomierz
ul. Mariacka 7
tel. 0-15 / 32 25 22 |
|------------------------------|---|

Sekretarz:

2. O. dr Franciszek MAŁACZYŃSKI OSB	30-375 Kraków-Tyniec
ul. Benedyktyńska 37 / 39
tel. 0-12 / 67 59 77 |
|-------------------------------------|---|

Członkowie:

3. Biskup Dr Roman ANDRZEJEWSKI	87-800 Włocławek
ul. Gdańska 2 / 4
tel. 0-54 / 32 30 58
4. Biskup Prof. Dr hab. Jan SZLAGA	83-130 Pelplin
ul. Ogród Biskupi 2
tel. 0-69 / 36 17 77
5. Biskup Józef ZAWITKOWSKI	99-400 Łowicz
ul. Sienkiewicza 15
tel. 0-201 / 38 68
6. Biskup Dr Marian DUŚ	00-246 Warszawa
ul. Miodowa 17 / 19
tel. 0-22 / 31 52 31 (biuro)
0-22 / 31 75 22 (dom)
7. Biskup Dr Gerard BERNACKI	40-043 Katowice
ul. Jordana 39
tel. 0-32 / 51 21 60
8. Ks. General prof. dr hab. Bogusław
NADOLSKI TChr	61-120 Poznań
ul. Lubrańskiego 1 a
tel. 0-61 / 52 43 83
i 0-61 / 79 01 71

9. Ks. Inf. Profesor dr Stefan CICHY	40-039 Katowice
ul. Powstańców 21 / 3
tel. 0-3 / 1 55 37 85
10. Ks. Prał. Prof. dr hab. Stanisław CZERWIK	25-013 Kielce
ul. Jana Pawła II 27
tel. 0-41 / 4 14 38
11. Ks. Profesor doc. dr hab. Stefan KOPEREK	32-082 Wielka Wieś
Prądnik Korzkiewski 68
tel. 0-12 / 37 22 98 w. 79
12. Ks. Kan. Profesor dr Czesław KRAKOWIAK	20-109 Lublin
ul. Bernardyńska 7 D / 5
tel. 0-81 / 2 47 92
13. Ks. Prał. Profesor dr Bolesław MARGAŃSKI	33-100 Tarnów
ul. Urszulańska 9 / 5
tel. 0-14 / 21 35 05 / 04
14. Ks. Prał. Profesor dr Jan MIAZEK	00-279 Warszawa
ul. Dziekania 1
tel. 0-22 / 31 63 95
15. Ks. Infułat Profesor doc. dr hab. Helmut SOBECZKO	45-032 Opole
ul. Kard. Kominka 1 a
tel. 0-77 / 3 39 91
16. Ks. Prał. Profesor dr Jan SOŁOWIANIUK	18-400 Łomża
ul. Sadowa 4 / 12
tel. 0-86 / 31 39
17. Ks. Prał. Profesor dr Józef SROKA	37-700 Przemyśl
ul. Popiełuszki 2
tel. 0-10 / 470 53

INFORMACJE

13 października 1994 roku w siedzibie Instytutu Liturgicznego im. Bł. Michała Giedroycia w Krakowie odbyło się pierwsze zebranie zwyczajne Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego w nowym składzie.

RZECZY DOKONANE

1. Komisja zinventaryzowała problemy dotyczące ważnych momentów odnowy liturgicznej.
2. Komisja powołała do istnienia Biuletyn Komisji nadając mu tytuł HOC FACITE. Jest on przeznaczony do informowania Konferencji Episkopatu.
3. Komisja domagała się nawiązania kontaktów z instytutami ds. liturgii i duszpasterstwa.
4. Komisja domagała się szybszego wydania projektowanych tłumaczeń ksiąg liturgicznych, takich jak *Pomysłik*, *Obrzęd poświęcenia Kościoła*, *Obrzęd konsekracji dziewic*, *Lekcjonarz dla dzieci*, *Ewangelizarz uroczysty*.
5. Komisja przygotowała **projekt Instrukcji dotyczącej fotografowania i filmowania podczas celebracji liturgii**. Jest on zamieszczony w aneksie Biuletynu. **Proszę o nadesłanie swoich uwag do końca listopada 1994.**
6. Komisja przygotowała **tekst prośby do biskupów diecezjalnych** zawierającą projekt wdrażania *Księgi Błogosławieństw* w diecezjach. Jest zamieszczona w aneksie Biuletynu.

PROPOZYCJE I ZADANIA NA PRZYSZŁOŚĆ

1. Komisja prosi Księża Biskupów o **przekazanie dołączonej ankiety** dla Przewodniczących Diecezjalnych Komisji Liturgicznych i odesłanie wypełnionych ankiet do Przewodniczącego Komisji Episkopatu do końca listopada.
2. Komisja prosi Księża Biskupów o **wyrażenie zgody na przygotowanie Listu Episkopatu Polski** wprowadzającego wiernych w teologię i nową praktykę liturgii błogosławieństw.
3. Komisja prosi Księża Biskupów nowo erygowanych diecezji o **informacje dotyczące powołania Diecezjalnych Komisji Liturgicznych**.
4. Komisja zaleca ostrożność wobec wprowadzania do sprawowanej liturgii **posługi dziewcząt ministrantek** i zgłasza potrzebę wydania instrukcji na ten temat. **Proszę o zajęcie stanowiska i nadesłanie sugestii na adres redakcji.**

KRONIKA

1. **W Niemczech.** Kardynał Joachim Meisner, Arcybiskup Kolonii, Przewodniczący Komisji Liturgicznej Konferencji Episkopatu Niemiec powiadomił, że 3 października odszedł do Pana Heinrich RENNINGS (1926-94), profesor Instytutu Liturgicznego w Trewirze. Był też sekretarzem Komisji Liturgicznej Episkopatu Niemiec, przewodniczącym Komisji ds. wydawania ksiąg liturgicznych w języku niemieckim a także konsultorem Kongregacji ds. Kultu i Dyscypliny Sakramentów. Requiescat in pace.

2. **We Francji.** Odszedł do Pana 26 maja 1994 Bp René BOUDON, biskup z Mende. Jako uczestnik Soboru Watykańskiego II akcentował wagę mediów dla głoszenia Ewangelii oraz sakramentalność episkopatu i podkreślał mocno powiązania istniejące między głoszeniem Ewangelii a sprawowaniem liturgii. Przez długie lata był Przewodniczącym Komisji Episkopatu Francji ds. Liturgii. Na tym odcinku dokonał wiele. Przekształcił Ośrodek Duszpasterstwa Liturgicznego w Paryżu w Centrum Krajowe, oficjalny organizm Kościoła we Francji. Był "duszą odnowy liturgicznej" we Francji dokonywanej przez ten Ośrodek. Jego nazwisko jest cytowane często na pierwszych stronach ksiąg liturgicznych języka francuskiego. Sekretarz Stanu nazwał go "pierzszoplanową osobistością liturgicznej odnowy". Requiescat in pace.

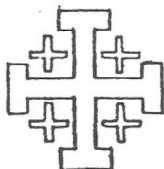
ODPOWIEDZI NA PYTANIA

1. Czy zwyczaj używania do Mszy świętej lampek olejowych (olej ziemny) zamiast świec jest przez władze kościelne zaaprobowany czy też jest nadużyciem?

Jeżeli chodzi o świece ołtarzowe, to *Missale Romanum* i *Caeremoniale episcoporum* stale używają terminu *cereus* lub *candela* - nigdy *lampas*.

2. Czy można w aklamacjach mszalnych używać formuły "módlmy się, aby naszą wspólną ofiarę przyjął Bóg" lub "przekażmy sobie znak pokoju"?

Nie można. Odrębność kapłana i wspólnoty wskazuje na interakcję w dialogu Chrystusa i Kościoła. Kto chce "demokratyzować" przez wprowadzanie takich formuł, niszczy znak więzi Chrystusa ("aby moją" - kapłan znakiem Chrystusa) i Kościoła ("i waszą" - wspólnota znakiem Kościoła), której jedność realizuje liturgia.

**ANKIETA DOTYCZĄCA DZIAŁALNOŚCI
ARCHIDIECEZJALNYCH I DIECEZJALNYCH KOMISJI DO SPRAW LITURGII
W KOŚCIELE W POLSCE
(dla przewodniczących komisji)**

1. Czy na terenie diecezji istnieje zorganizowana w odpowiednie struktury Diecezjalna Komisja do spraw Liturgii?¹

a. tak ; b. nie

2. Czy istnieje w Diecezjalnej Komisji Liturgicznej sekretariat, z którym mogłaby się kontaktować Komisja Liturgiczna Episkopatu Polski?

a. tak ; b. nie

Jeśli tak, proszę podać nazwisko przewodniczącego i adres.

.....

3. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna pozostaje w ścisłej relacji i kontaktach z Komisją Liturgiczną Episkopatu Polski?

a. tak ; b. nie

4. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna kontaktuje się z Komisją Liturgiczną Episkopatu w ważnych kwestiach wątpliwych?

a. tak ; b. nie

5. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna informuje Komisję Liturgiczną Episkopatu o inicjatywach podejmowanych w dziedzinie liturgii?

a. tak ; b. nie

6. Czy przewodniczący Diecezjalnej Komisji Liturgicznej bierze udział w dorocznych sympozjach liturgicznych organizowanych przez Komisję Liturgiczną Episkopatu Polski?

a. tak ; b. nie

7. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna powiadamia Komisję Liturgiczną Episkopatu o powstawaniu diecezjalnego kalendarza liturgicznego ze wspomnieniami i świętami lokalnego Kościoła?

a. tak ; b. nie

8. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna współpracuje z Diecezjalną Komisją do spraw Sztuki Kościelnej, np. w sprawie budownictwa sakralnego, zabezpieczenia kościołów, tabernakulów itp.?

a. tak ; b. nie

9. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna współdziała z Diecezjalną Komisją do spraw Muzyki Kościelnej?

a. tak ; b. nie

10. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna posiada ujednolicony śpiewnik liturgiczny?

a. tak ; b. nie

11. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna czuwa nad zachowaniem prawa liturgicznego w Kościele diecezjalnym?

a. tak ; b. nie

¹ Proszę otoczyć kółkiem odpowiedź na pytanie

- Czy czuwa nad kształtem liturgii w grupach nieformalnych, np. w grupie neokatechumenalnej czy charyzmatycznej?

a. tak ; b. nie

12. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna sprawdza w kościołach parafialnych i filialnych stan wszystkich aktualnie obowiązujących ksiąg liturgicznych?

a. tak ; b. nie

13. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna wydaje czasopismo liturgiczne o zasięgu diecezjalnym lub regionalnym w trosce o formację liturgiczną kapłanów i wiernych?

a. tak ; b. nie

14. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna stara się o pogłębienie życia liturgicznego w diecezji (np. organizowanie tygodni liturgicznych, audycje radiowe itp.)?

a. tak ; b. nie

15. Czy Diecezjalna Komisja Liturgiczna ma opracowany swój ramowy statut?

a. tak ; b. nie

16. Jakie są najnowsze dokonania Komisji Liturgicznej na polu liturgicznym życia diecezji.

Ankiety proszę odesłać do końca listopada 1994 roku na adres:
Bp Wacław Świerzawski, ul. Mariacka 7, 27-600 Sandomierz

INSTRUKCJA EPISKOPATU POLSKI DOTYCZĄCA FOTOGRAFOWANIA I FILMOWANIA

PODCZAS CELEBRACJI LITURGII

(PROJEKT)

1. Powodem wydania niniejszej instrukcji jest konieczność zagwarantowania "sacrum" liturgii przez usunięcie z naszych kościołów wszelkich praktyk i zachowań utrudniających świadome, wewnętrzne i zewnętrzne, czynne, pobożne i owocne uczestnictwo w czynnościach liturgicznych.
2. Liturgia jest przede wszystkim niedostrzegalnym dla zmysłów działaniem Chrystusa, Jedyne i Najwyższego Kapłana, który mocą Ducha Świętego uświęca ludzi i razem z Kościołem oddaje swojemu Ojcu całokształt i publiczny kult.
Liturgia jest także działaniem Kościoła, hierarchicznie uporządkowanej społeczności ochrzczonych, złączonej z Chrystusem Kapłanem i Głową.
3. Celebrowanie liturgii ma strukturę sakramentalną, to znaczy jest jakby "utkana" z symboli /por. Katechizm Kościoła Katolickiego, n.1145/, słów, gestów, postaw i czynności wykonywanych przez członków liturgicznego zgromadzenia, zajmujących odpowiednie miejsca we wnętrzu kościoła. Symbole są "narzędziami" uświęcających i kultycznych czynności Chrystusa i Kościoła.
4. Czynności liturgiczne domagają się wiary, są jej wyznaniem i przyczyniają się do jej pogłębienia.
5. Jezus Chrystus, ustanawiając Eucharystię, dał Apostołom polecenie: "To czyńcie na moją pamiątkę" /Łk 22,19/. Sprawowanie Mszy świętej i innych sakramentów jest uobecnianiem i PAMIĄTKĄ jednego i niepowtarzalnego zbawczego wydarzenia: Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa oraz Zesłania Ducha Świętego. Wydarzenie to określamy mianem: MISTERIUM PASCHALNE. Trwanie Pamiątki tego Misterium zapewnia w Kościele - aż do przyjścia Pana /por. 1 Kor 11,26/ - sama jej celebrowanie oraz zachowywanie jej w życiu i postępowaniu chrześcijan.

6. Praktyka fotografowania i filmowania osób spełniających czynności liturgiczne wynika z chęci jakiegoś "utrwalenia" tych czynności i zachowania ich "pamiątki" na przyszłość, aby można było do nich wracać myślą i odnawiać ich przeżycie.

Jednakże zarówno na kliszy jak i na taśmie aparatu audiowizualnego zostają "utrwalone" jedynie drugorzędne elementy spełnionej niegdyś czynności sakramentalnej. Słowa, dźwięki, gesty "zapisane" przy pomocy tych środków technicznych pozostają *m a r t w e*. Nie można bowiem utrwalić ani ludzkich przeżyć, ani nieuchwytnego dla zmysłów działania Trójosobowego Boga, stanowiącego istotę - misterium-świętych czynności. "Pamiątki" produkowane przez fotografów i operatorów sprzętu audiowizualnego nie są w stanie utrwalić w czasie samego misterium zbawienia, jakiego dokonuje Bóg w sercu człowieka i jakie winno owocować w jego czynach.

7. Całe zgromadzenie liturgiczne jest celebrazem czynności sakramentalnych /por. Katechizm Kościoła Katolickiego, n. 1140. 1188/. Zgromadzenie to jest zorganizowane na podobieństwo żywego organizmu. Jego przewodniczącym jest biskup lub prezbiter, którzy są żywymi "ikonami" Chrystusa /Katechizm Kościoła Katolickiego, n. 1142/ Głowy Kościoła. Obok przewodniczącego działają także w zgromadzeniu takie osoby jak: diakon, akolita, lektor, kantor, komentator, członkowie chóru, ministranci. Większą część zgromadzenia stanowią inni wierni czynnie uczestniczący w liturgii przez wzrokową i słuchową komunie z przewodniczącym, przez aklamacje i odpowiedzi na pozdrowienia, przez słuchanie słowa Bożego, a nade wszystko przez wewnętrzne skupienie oraz komunie z Bogiem Ojcem, przez Chrystusa, w Duchu Świętym /przez wiarę, nadzieję, miłość, wdzięczność, uwielbienie, przebieganie, prośbę/.

8. W żadnym z dokumentów Kościoła, w których jest mowa o sprawowaniu czynności liturgicznych, nie ma wzmianki o fotografie lub operatorze filmowym jako o członku zgromadzenia liturgicznego!

Tymczasem bardzo często fotografowie i operatorzy zajmują w zgromadzeniu liturgicznym takie miejsca i tak się zachowują, jakby to oni właśnie byli przewodnikami zgromadzenia i ośrodkami jego uwagi.

Staje się to zagrożeniem dla "sacrum" liturgii z następujących powodów:

a/ Poruszanie się tych osób we wnętrzu kościoła podczas celebracji liturgii a także manipulowanie sprzętem technicznym stwarza dodatkowe, niepotrzebne, bodźce wzrokowo-słuchowe zakłócające uwagę uczestników.

b/ Obecność tych osób w zasięgu wzroku wiernych konkuruje z rolą przewodniczącego lub usługujących w prezbiterium.

c/ Ich działanie stwarza podświadomą presję w kierunku "pozowania" a więc i niebezpieczeństwo fałszowania postaw uczestników liturgii. Jest to szczególnie niebezpieczne w przypadku dzieci /np. przystępujących do I Komunii świętej/ ze względu na ich ograniczoną zdolność skupienia się na misterium liturgii oraz podatność na rozproszenie uwagi przez drugorzędne, przypadkowe i zbyteczne czynności.

8. Biorąc pod uwagę wymienione powody Konferencja Episkopatu ustala następujące zasady:

/1/ Zawodowi fotografowie i operatorzy sprzętu audiowizualnego, którzy - okazjonalnie lub na sposób stały - zamierzają wykonywać swoje czynności podczas celebracji liturgii, są obowiązani uprzednio ukończyć specjalny kurs zorganizowany przez Diecezjalną Komisję d/Spraw Liturgii oraz otrzymać pisemne upoważnienie miejscowej władzy diecezjalnej.

/2/ Fotograf lub operator winien się zgłosić odpowiednio wcześniej do ks. proboszcza albo do rektora kościoła oraz do prezbitera, który ma przewodniczyć celebracji, aby z nimi uzgodnić wszystkie szczegóły związane z miejscem i sposobem wykonywania swej czynności.

/3/ Osoby upoważnione do fotografowania lub filmowania podczas czynności liturgicznych, winny być odpowiednio i godnie ubrane.

/4/ W żadnym przypadku nie mogą zajmować miejsca w prezbiterium a więc w strefie kościoła przeznaczonej dla kapłana przewodniczącego i dla osób pełniących posługę przy ambonie i przy ołtarzu.

/5/ Wykluczone jest ustawianie w prezbiterium dodatkowych źródeł oświetlenia /reflektorów, halogenów itp/ skierowanych w stronę zgromadzenia czy też rażących wzrok osób bezpośrednio biorących udział w czynnościach sakramentalnych /dzieci przyjmujących I Komunię świętą, nowożeńców, usługujących/.

/6/ Podczas danej czynności może być dopuszczony do jej rejestrowania tylko jeden operator kamery filmowej lub Video. Winien on zajmować w kościele stałe miejsce i ograniczać do minimum ruchy związane z obsługą sprzętu, tak aby wykluczyć rozpraszanie uwagi uczestników.

/7/ W celu uniknięcia niepotrzebnych trudności i nieporozumień duszpasterze winni w odpowiednim czasie omówić ewentualny udział fotografów i operatorów sprzętu audiowizualnego z zainteresowanymi osobami, które mają ich zaprosić, np. z rodzicami dzieci przystępujących do I Komunii świętej, z narzeczonymi przygotowującymi się do sakramentu małżeństwa, z rodzinami zmarłych /w związku z pogrzebem/, z neoprezbiterami - prymicjantami itd.

Zasady podane w niniejszej instrukcji winny zostać ^{wyjaśnione} w szerszym kontekście liturgicznej mistagogii podczas spotkań duszpasterskich związanych z przygotowaniem do sprawowania sakramentów /chrztu, bierzmowania, I Komunii świętej, małżeństwa, święceń/.

/8/ W przypadkach braku poszanowania tych zasad i przyjętych ustaleń duszpasterze powinni odmówić fotografom lub operatorom sprzętu audiowizualnego prawa wykonywania w kościele ich czynności. Duszpasterze są bowiem w pierwszym rzędzie odpowiedzialni za przygotowanie liturgii, za formację członków zgromadzenia oraz za "sacrum" liturgicznych celebracji. Wszelkie sporne kwestie winny być jednak zawsze rozstrzygane z nieodzowną dyskrecją i kulturą, bez uciekania się do słów czy działań powodujących uprzedzenia lub zgorszenie.

13.10.1994

+ [signature]

PROŚBA KOMISJI EPISKOPATU DO SPRAW LITURGII I DUSZPASTERSTWA
LITURGICZNEGO DO BISKUPÓW DIECEZJALNYCH O PRZYGOTOWANIE DUSZPASTERZY
DO WPROWADZENIA W ŻYCIE ODNOWIONEGO RYTUAŁU BŁOGOSŁAWIEŃSTW

1. W bieżącym roku /1994/ ukazała się w Wydawnictwie Św. Jacka w Katowicach nowa księga liturgiczna: "OBRZĘDY BŁOGOSŁAWIEŃSTW DOSTOSOWANE DO ZWYCZAJÓW DIECEZJI POLSKICH", TOMY 1 - 2.

Jest to zatwierdzony przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów polski przekład wzorcowego wydania części Rytuału Rzymskiego zatytułowanej "DE BENEDICTICNIBUS" /1984/ a także adaptacja tego wzorcowego wydania do "zwyczajów Diecezji Polskich". W tomie 2 zamieszczona jest bowiem "Część szósta" zawierająca "Obrzędy błogosławieństw używane w Diecezjach Polskich" /s.213 - 412/.

2. Publikacja wzorcowego wydania poszczególnych ksiąg liturgicznych wyznaczała w ciągu 30 lat po ogłoszeniu Konstytucji o liturgii /4 XII 1963/ kolejne etapy zaplanowanego przez Sobór dzieła odnowy liturgii. Każdy z tych etapów pociągał za sobą obowiązek spoczywający na biskupach diecezjalnych, aby zatroszczyli się o odpowiednią formację duszpasterzy, tak aby dobrze poznali odnawiane obrzędy i potrafili w nie wtajemniczać powierzone im wspólnoty /por. KL 18-19/.

3. Ogłoszenie księgi błogosławieństw było od lat oczekiwane i bardzo pożądane. Prace nad jej przekładem, adaptacją i przygotowaniem do druku trwały dziesięć lat.

Dotychczas przy sprawowaniu błogosławieństw posługiwaliśmy się jeszcze przedsoborowym łacińsko-polskim rytuałem "Collectio rituum" /1963/ oraz różnymi agendami diecezjalnymi. Obecnie duszpasterze otrzymują do rąk dwutomowy rytuał błogosławieństw zawierający wielkie bogactwo obrzędów w ich odnowionym, biblijno-teologicznym ujęciu.

Podobnie jak w minionym trzydziestoleciu, także do tego etapu odnowy liturgii winni zostać przygotowani duszpasterze i wierni świeccy.

Komisja widzi konieczność zorganizowania w poszczególnych diecezjach konferencji czy kursów liturgiczno-pastoralnych dla duchowieństwa z następujących powodów:

/1/ Rytuał zakłada nową, głęboką koncepcję błogosławieństwa, która sięga swymi korzeniami biblijnego pojęcia "berakah". Bóg jest źródłem i dawcą wszelkiego błogosławieństwa. On błogosławi udzielając swemu stworzeniu daru życia, płodności, owoców ziemi koniecznych dla podtrzymania ludzkiej egzystencji. Nade wszystko jednak Bóg Ojciec błogosławi ludzkości dając jej swego Syna i Ducha Świętego. W Chrystusie "napełnił nas wszelkim błogosławieństwem duchowym" /Ef 1,3/.

Na boże błogosławieństwo odpowiada człowiek, błogosławiąc Boga: wyraża Mu uwielbienie i wdzięczność za otrzymywane dary i błaga o nowe dobrodziejstwa. Błogosławieństwo obejmuje więc nurt zstępujący: od Ojca, przez Syna w Duchu Świętym /obdarowanie, Uświęcenie/ i nurt wstępujący: do Ojca, przez Syna, w Duchu Świętym /uwielbienie, podziw, dziękczynienie, błaganie/.

/2/ Zgodnie z postulatami Soboru - szerszego otwarcia skarbcza biblijnego w celebracjach liturgicznych /por. KL 35/ nowy rytuał błogosławieństw proponuje wielkie bogactwo czytań biblijnych, śpiewów i modlitw o inspiracji biblijnej.

Sprawowanie błogosławieństw obejmuje z zasady: czytanie Pisma świętego i jego wyjaśnienie /homilię/, wspólną modlitwę błagalną /prośby/ oraz właściwą modlitwę błogosławieństwa, która składa się z części anamnetyczno-wielbiącej i błagalnej. Na zakończenie obrzędu przewidziane jest udzielenie błogosławieństwa uczestnikom przez szafarza.

/3/ Nowy rytuał mocno podkreśla kościelno-społeczny charakter obrzędów błogosławieństw. Mają one być z zasady sprawowane przy udziale wspólnoty lub przynajmniej osób bezpośrednio zainteresowanych.

/4/ Nowy rytuał wprowadza nowe zasady przewodniczenia obrzędom błogosławieństw. Gdy dotyczą one wydarzeń i obiektów związanych z życiem diecezji, winien im przewodniczyć biskup. Błogosławieństwom związanym z życiem społeczności parafialnej przewodniczy prezbiter lub diakon. Willeu jednak błogosławieństwom mogą także przewodniczyć szafarze świeccy, a w gronie rodzinnym - sami rodzice. Wymagać to będzie przygotowania wiernych świeckich przez pogłębienie w nich poczucia godności członków kapłańskiego Ludu Bożego /kapłaństwa wspólnego/.

/5/ Odpowiednie przygotowanie duchowieństwa i katecheza na temat błogosławieństw przyczyni się niewątpliwie do pogłębienia wiary i spojrzenia w jej świetle na świat rzeczywistości ziemskich, na pracę i kulturę, na sakralny sens całego stworzenia, pobudzi do apostołstwa "uświęcenia świata" przez obecność i działanie w nim ludzi ochrzczonych. Pozwoli również uniknąć realnego w naszym Kościele w Polsce niebezpieczeństwa lekceważenia błogosławieństw /por. ataki propagandy laicko-libertyńskiej na symbole chrześcijańskie, czy wręcz wyśmiewanie zwyczaju błogosławienia obiektów użyteczności publicznej, jak szkoły, sklepy, banki, narzędzia pracy itp/, a z drugiej strony traktowania ich w sposób graniczący z magią czy zabobonem.

Konieczna jest więc ewangelizacja w duchu odnowionych obrzędów błogosławieństw.

/6/ Konieczne jest także przestrzeżenie duchowieństwa przed skracaniem obrzędów błogosławieństw pod pretekstem łatwej skuteczności duszpasterskiej i nienadużywania cierpliwości wiernych. W obrzędach błogosławieństw konieczna jest wiara i konieczny jest czas dla Boga.

LITURGIA JEST CENTRALNYM PROBLEMEM WSPÓŁCZESNEGO DUSZPASTERSTWA

Kard. J. Ch. Montini

Istnieje ścisłe i organiczne powiązanie między odnową Liturgii i odnową całego życia Kościoła (Jan Paweł II, *Dominicae cenae* 13).

Konstytucja (*Sacrosanctum Concilium*) była pierwszym owocem Soboru, którego pragnął Jan XXIII dla odnowy Kościoła; przygotował ją szeroko rozwinięty ruch liturgiczny i pastoralny; stała się zwiastunem nadziei dla życia Kościoła i jego odnowy (Jan Paweł II, List apostolski *W dwudziestą piątą rocznicę ogłoszenia konstytucji soborowej "Sacrosanctum Concilium"* 1).

Wydaje się, iż nadszedł czas, aby odnaleźć ten wielki powiew, który przynaglił Kościół wówczas, gdy Konstytucja *Sacrosanctum Concilium* była przygotowywana, dyskutowana, przegłosowana i zatwierdzona (tamże 23).

Najpilniejszym zadaniem jest formacja biblijna i liturgiczna ludu Bożego, pasterzy i wiernych (tamże 15).

Wiara ożywiana przez miłość, adorację, uwielbienie Ojca i cisza kontemplacji pozostaną zawsze naczelnym celem liturgicznego i sakramentalnego duszpasterstwa (tamże 10).

Adaptacje Obrządku rzymskiego, także na polu inkulturacji zależą jedynie od władzy Kościoła. Władza ta należy do Stolicy Apostolskiej, która wykonuje ją przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów; należy także, w granicach określonych przez prawo, do Konferencji Episkopatu oraz Biskupa diecezjalnego. "Nikommu innemu, choćby nawet był kapłanem, nie wolno na własną rękę niczego dodawać, ujmować lub zmieniać w Liturgii" (*Liturgia rzymska i inkulturacja* 37 i KL 22).

Wprowadzanie praktyk pobożnościowych do obrzędów liturgicznych nie może być dopuszczone jako miara inkulturacji, "ponieważ ona (Liturgia) ze swej natury znacznie je przewyższa" (tamże 45 i KL 13).

"Nowości należy wprowadzać tylko wtedy, gdy wymaga tego prawdziwe i niewątpliwe dobro Kościoła, z zastrzeżeniem jednak, aby formy nowe wyrastały niejako organicznie z form już istniejących" (tamże 46 i KL 23).